

DERS 14

4. 5. TAŞ ESERLERDE DURUM TESPİTİ VE BELGELEME

Resim 1. Ankara-Ulus Zafer Anıtı

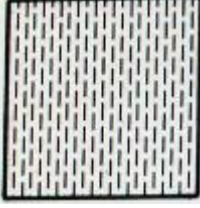
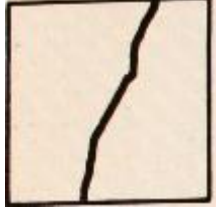

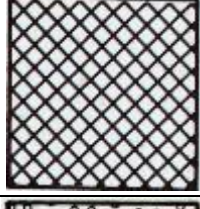
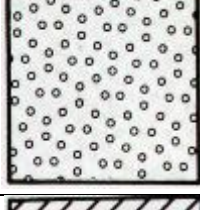
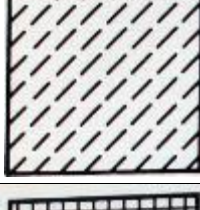
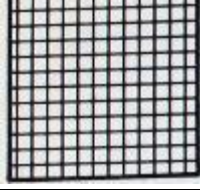
4. 5. 1. Araç ve Gereçler

Taş eserlerde durum tespiti yapabilmek için öncelikle eserin bir çiziminin, bina ise rölevesinin alınmış olması gereklidir. Bu nedenle belgelemenin birinci aşaması eserin çizimini edinmek ya da yapmaktır. Çizimi yapabilmek için metre, kumpas gibi ölçü aletlerinin yanı sıra teknik resim malzemelerine ihtiyaç vardır.

Çizim üzerinde belgeleme lejant kullanarak hasarlı ve bozulmaya uğramış bölümlerin işaretlenmesi ile gerçekleştirilir. Durum belgelemesinde simgelerden ya da renklerden oluşan iki ayrı tür lejant kullanılabilir. Kullanılan lejant ne olursa olsun, çizimin bir kenarında

açıklamasının yapılması şarttır. Aşağıda çeşitli bozulma türleri için önerilen simgeler yer almaktadır.

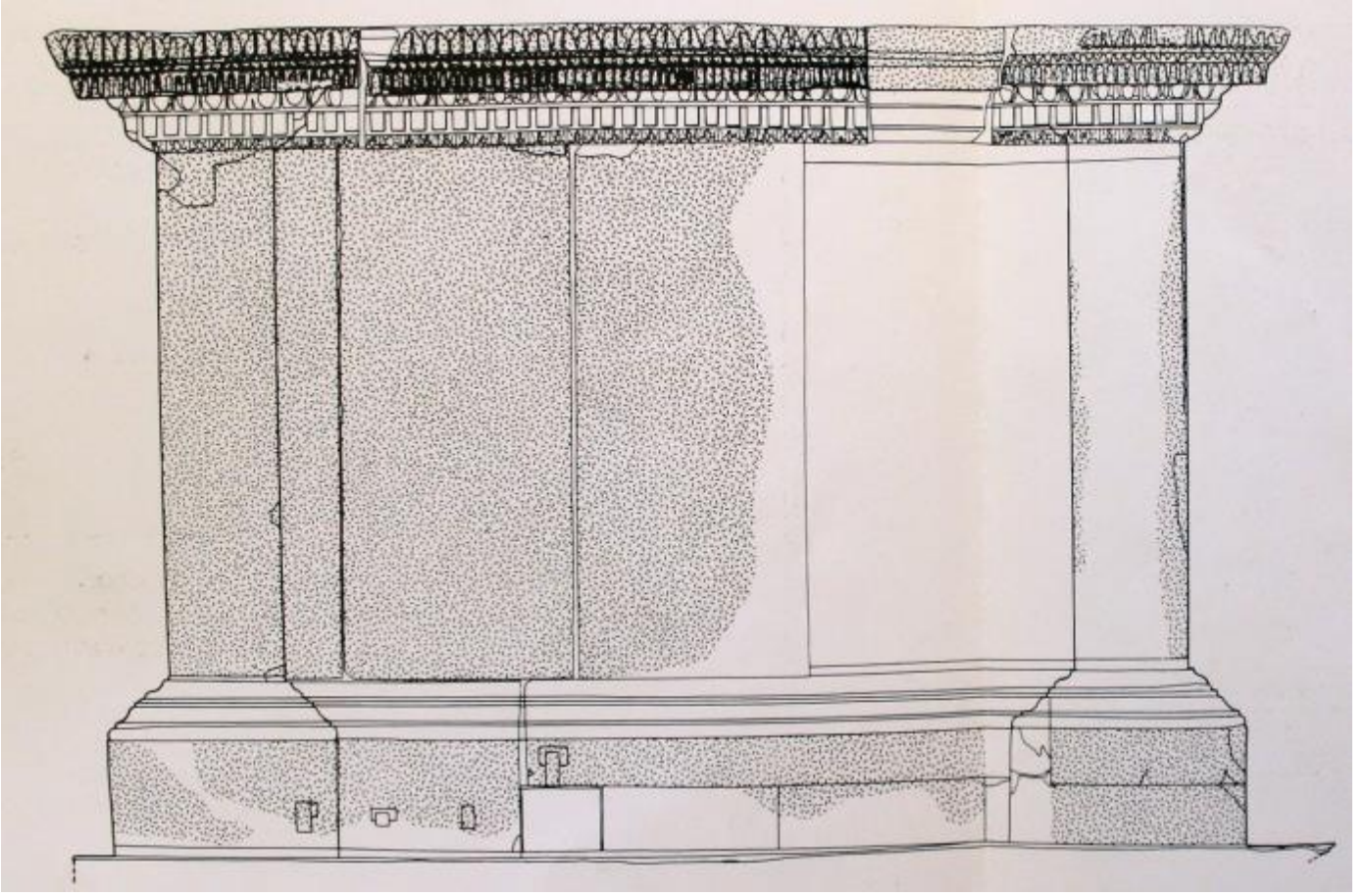
Bozulma türü	Önerilen simgesel lejant
Aşınma	
Yüzeyde tuzlanma	
Derinde tuzlanma	
Deformasyon	
Film tabakası	
Gelişmiş bitki kolonizasyonu	
Kabarma	

Kabuk atma	
Kırık	
Mikro çukur oluşumu	
Parça kaybı	
Patina	
Petek gözlülük	
Pullanma	
Renk değişimi	

Siyah kabuk oluşumu	
Tozlaşma	
Tozlaşma ve ufalanma	
Yüzeyde birikim	

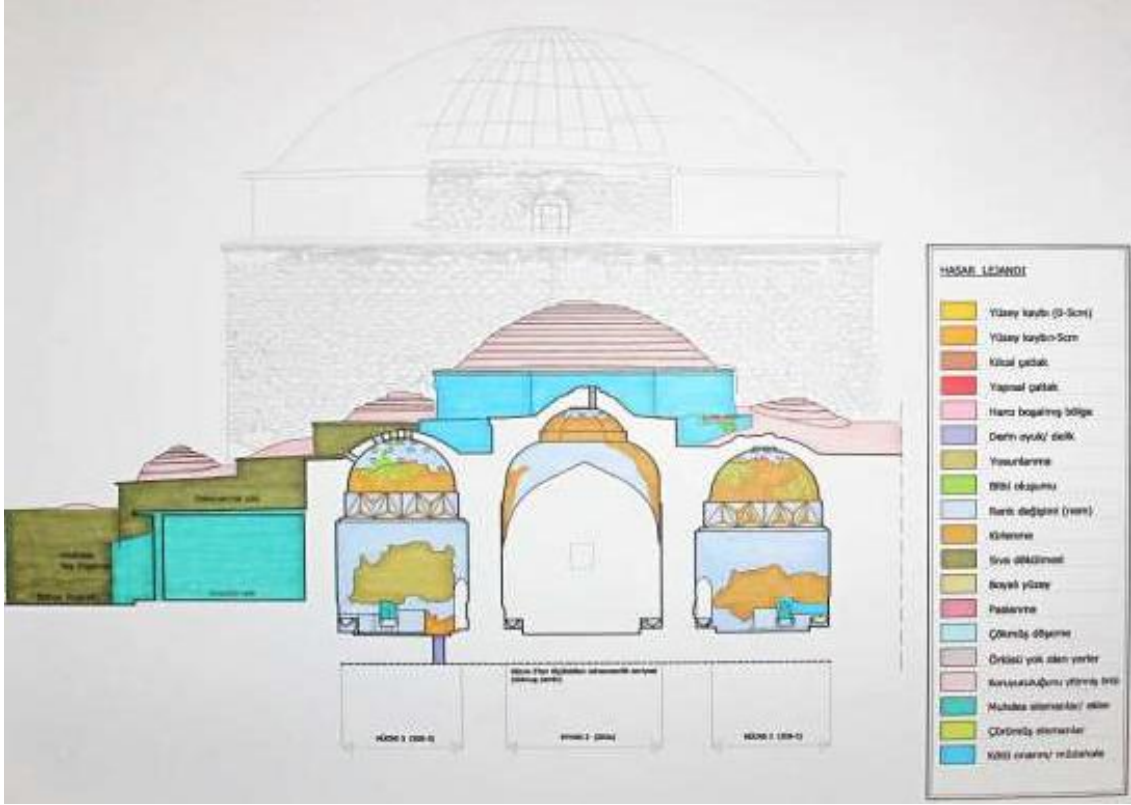
Tablo 1. Sık rastlanan bozulma türleri için simgesel lejant önerileri (Simgeler Normal 1/88'den alınmıştır).

Renklendirilmiş lejant kullanılarak yapılmış bir durum tespit belgeleme örneği aşağıda verilmiştir. Okuması son derece kolay olan bu tür lejant ancak bozulma çeşitliliğinin az olduğu durumlarda kullanışlı olmaktadır. Ancak bozulma çeşitliliği arttıkça, renklerle bozulmaları ayırmak zorlaşır. Bu durumda okunması zor olmakla birlikte simgesel lejant kullanmak daha doğru olur.

Resim 2. Simgesel lejant kullanarak yapılmış bir korunma durum belgeleme örneği. (Normal 1/88, 29)

Bozulma belgelemesinin yapıldığı bir diğer yöntemde fotoğraf çekmektir. Yüksek çözünürlüklü ve ışık düzeyinin düşük olduğu ortamlarda yapay ışık kaynağı/flaş kullanmayı gerektirmeyecek kalitede bir fotoğraf makinesine ihtiyaç olacaktır. Çekilecek fotoğrafların makinenin en yüksek boyut ve kalitede çekim modu kullanılarak çekilmesi önerilir. Fotoğraflar mutlaka ölçek kullanılarak çekilmeli, eserin hangi yüzünden, yapı ise hangi cephesinden görüntü alındığı mutlaka not edilmelidir.

Resim 3. Bozulmalarının renklerin kullanıldığı lejantla gösterildiği bir durum tespit çizim örneği. (MEB 2013, şek.2.6, s. 41.)

Kaynakça:

- Ashurst 2007 Ashurst, J. (ed.), Conservation of Ruins, Oxford.
- Ashurst – Dimes 1998 Ashurst, J – Dimes, F. (eds.), Conservation of Building & Decorative Stone, Oxford.
- Henry 2006 Henry, A. (ed.), Stone Conservation: Principles and Practice, Donhead, Wiltshire.
- Küçükkaya 2004 Küçükkaya, A. G., Taşların Bozulma Nedenleri, Koruma Yöntemleri, İstanbul.
- MEB 2013 Taş Bozulmalarını Teşhis Etme, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat Teknolojisi Teknik Eğitim Modüllü, Ankara.
- Normal 1-88 Alterazioni Macroscopiche dei Materiali Lapidei: Lessico, Normal – 1/88, 1990
- Lazzarini - Piepper Lazzarini, L. – Pieper, R. (eds.), The Deterioration and Conservation of Stone.
- Orbaşlı 2008 Orbaşlı, A., Architectural Conservation: Principles and Practice, Blackwell Science, Oxford.
- Smith – Turkington 2006 Smith, B. J. –Turkinton, A. V. (eds.), Stone Decay: Its Causes and Controls, Donhead, Dorset.
- Verges-Belmin 2008 Verges-Belmin, V. (ed), *ICOMOS_ISCS:Illustrated glossary on Stone deterioration patterns, Monuments and Sites XV*, International Council on Monument and Sites, France.
- Zakar - Eyüpgiller 2015 Zakar, L. - Eyüpgiller, K. K., Mimari Restorasyon: Koruma Teknik ve Yöntemleri, İstanbul.